

PLAN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK
SAMMANFATTNING 2022

Planen för småbarnspedagogik

Förpliktelserna som styr småbarnspedagogiken bygger på Finlands grundlag, lagen om småbarnspedagogik och statsrådets förordning om småbarnspedagogik samt Grunderna för planen för småbarnspedagogik. Plan för småbarnspedagogik är ett bindande dokument ("läroplan") som alla pedagoger utgår från och som ligger till grund för verksamheten på alla enheter. Kommunerna i Jakobstadsregionen – Jakobstad, Kronoby, Larsmo, Nykarleby och Pedersöre – har valt att samarbeta genom att göra upp en **gemensam regional plan för småbarnspedagogik**. Syftet med samarbetet har varit att främja en likvärdig småbarnspedagogik av hög kvalitet inom hela regionen.

Barnens, vårdnadshavarnas och personalens delaktighet är ett område som löper som en röd tråd genom de nationella grunderna och den regionala planen för småbarnspedagogik. Ett konstruktivt samarbete inom arbetsgemenskapen, med barnen och med vårdnadshavarna betonas bl.a. i värdegrunden verksamhetskulturen, planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten och när stödet för barnet utformas.

Enligt lagen om småbarnspedagogik är syftet med småbarnspedagogiken att

- 1) hos varje barn främja en helhetsmässig uppväxt, utveckling, hälsa och ett helhetsmässigt välbefinnande i enlighet med barnets ålder och utveckling,
- 2) stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet i enlighet med inkluderande principer,
- 3) ordna mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barns lek, rörelse, konst och kulturtradition samt ge barnet möjligheter till positiva upplevelser av lärande,
- 4) säkerställa en småbarnspedagogisk miljö som är utvecklande, främjar lärande och är hälsosam och trygg,
- 5) trygga ett verksamhetssätt som respekterar barnet och så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken,
- 6) erbjuda alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, främja likabehandling och jämställdhet samt ge färdigheter att förstå och respektera den allmänna kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund,
- 7) identifiera barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, ordna ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken, vid behov i form av sektorsövergripande samarbete,
- 8) utveckla barnets förmåga till samverkan och växelverkan, främja barnets förmåga att delta i kamratgruppen samt vägleda barnet mot ett etiskt ansvarstagande och hållbart handlingsätt, respekt för andra människor och samhällsmedlemskap,
- 9) säkerställa barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt,

10) i samverkan med barnet och dess föräldrar eller andra vårdnadshavare främja en harmonisk utveckling hos barnet och dess holistiska välbefinnande samt stödja barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare i fostringsarbetet.

Vår gemensamma värdegrund för småbarnspedagogiken i regionen

Alla som arbetar inom småbarnspedagogiken ska bära med sig värdegrunden i vardagen.

Värdegrunden innehåller de viktigaste ledorden som ska genomsyra verksamheten och den påminner oss om att barnen står i centrum och att det är dem vi arbetar för. För att göra det enkelt för alla att ta till sig och komma ihåg värdegrunden har vi valt att åskådliggöra den i form av en bild, som sammanfattar det vi står för vad gäller småbarnspedagogiken inom regionen. Värdegrunden inom småbarnspedagogiken baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter, lagen om småbarnspedagogik och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Principerna omfattar inklusion och att barnets bästa kommer i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.



Barndomens egenvärde

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att skydda och främja **barnens rätt till en god och trygg barndom**. Småbarnspedagogiken bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp.

Att växa som människa

Småbarnspedagogiken bygger på **respekt för livet, de mänskliga rättigheterna** samt **människolivets okränkbarhet** och en hållbar livsstil. Personalen ska stödja barnens utveckling till humana människor. Ingen form av mobbning, rasism eller våld ska accepteras.

Barnets rättigheter

Barnen har rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter samt bli förstådda utgående från sina egna förutsättningar. Varje barn har **rätt till god undervisning, omsorg och uppmuntrande respons**.

Barnen har rätt att leka och lära sig genom lek. Barnen har rätt till social gemenskap samt att få tillräckligt stöd och i rätt tid.

Likabehandling, jämlikhet och mångfald

Småbarnspedagogiken främjar det finländska samhällets **demokratiska värderingar** såsom likvärdighet, jämlikhet och mångfald. Personalen ska skapa en atmosfär som respekterar mångfald.

Mångfald av familjer

En professionell, öppen och respektfull inställning till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran skapar förutsättningar för ett bra fostringssamarbete.

Hälsosam och hållbar livsstil

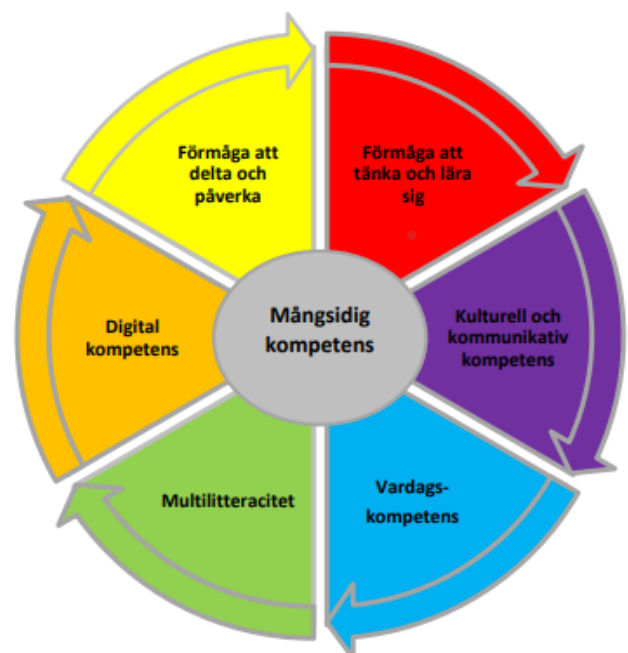
Småbarnspedagogiken har som uppdrag att vägleda barnen att tillägna sig **hälsosamma levnadsvanor**. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina **emotionella färdigheter** och sitt estetiska tänkande. I småbarnspedagogiken ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska dimensionen.

Leken

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att ge alla barn möjligheter till olika slags lekar. **Leken främjar barnets utveckling, lärande och välbefinnande.** Även om barnet självt inte upplever leken som ett verktyg för lärande, utan ett sätt att vara och leva, så lär sig barnet genom leken. I leken är barnen aktiva aktörer, de strukturerar och utforskar omgivningen, utvecklar sociala relationer och skapar mening utifrån sina erfarenheter. Leken ska således vara ett centralt arbetssätt inom småbarnspedagogiken. **Leken är ytterst betydelsefull för barns utveckling och lärande och ska därför prioriteras.** På enheterna för småbarnspedagogik bör man se till att skapa miljöer som inbjuder till lek; där ingår att se till att lekredskapen finns tillgängliga och att det finns plats för leken (t.ex. genom att dela in barnen i mindre grupper inom- och utomhus). Personalen bör även värna om att alla barn ges förutsättningar att delta i den gemensamma leken.

Pedagogisk verksamhet och mångsidig kompetens

Vid planeringen av den pedagogiska verksamheten i barngruppen utgår man från **barnens intressen och behov**, målen för **de sex mångsidiga kompetensområdena** samt målen för **de fem lärområdena**. Barnets intressen och behov kartläggs av personalen i samarbete med vårdnadshavarna och dokumenteras i barnets plan för småbarnspedagogik. Barnets plan för småbarnspedagogik utgör således ett konkret arbetsredskap för personalen. Den huvudsakliga arbetsmetoden vid planeringen är reflektion. Genom att reflektera över barnets



intressen och behov formuleras individuella målsättningar för pedagogiken. Utgående från målsättningarna planeras ändamålsenliga aktiviteter in i verksamheten. Barnet görs även delaktigt i valet av aktiviteter.

Inom småbarnspedagogiken skapas en grund för barnets **mångsidiga kompetens**. Med mångsidig kompetens avses **en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja**. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter och att agera på det sätt som situationen kräver. Personalens uppgift är att i första hand planera verksamheten utgående från barnets intressen och behov. De olika delområdena av mångsidig kompetens vävs in i verksamheten utgående från barnets erfarenhetsvärld, förutsättningar och behov. Personalen bör således arbeta med mångsidig kompetens på ett sätt som är logiskt och relevant för det enskilda barnets utveckling och lärande. Målet är att barnets mångsidiga kompetens stärks successivt under tiden i småbarnspedagogik.

Barnets individuella plan

Ett barn som deltar i småbarnspedagogik har enligt lagen rätt till systematisk och målinriktad fostran, undervisning och vård. För att uppfylla detta ska en **plan för barnets småbarnspedagogik** utarbetas för **varje barn på ett daghem eller i familjedagvård**. Barnets plan för småbarnspedagogik ska utgå från **barnets behov och barnets bästa**. Även barnets åsikt och önskemål ska klarläggas och beaktas i processen med barnets plan för småbarnspedagogik. Personalen har ansvar för att hitta lämpliga sätt att klarlägga barnets perspektiv. Det är viktigt att vårdnadshavarens och personalens iakttagelser och uppfattningar om barnets utveckling och lärande samt förmåga att fungera i grupp beaktas. Då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas är det viktigt att känna till barnets kunnande, styrkor, intresseområden och individuella behov. Planen ska också beakta barnets språkliga, kulturella och åskådningmässiga bakgrund. Då planen utarbetas eller uppdateras ska man använda sig av barnets eventuella tidigare plan för småbarnspedagogik och av pedagogisk dokumentation. De mål som anges i barnets plan för småbarnspedagogik ska ställas upp för personalens pedagogiska verksamhet.

Lärområden

Lärområdena beskriver den pedagogiska verksamhetens centrala mål och innehåll. **Lärområdena styr hur personalen tillsammans med barnen planerar och genomför en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet**. Barnen har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. De enskilda lärområdena ska inte genomföras separat, utan deras teman ska kombineras och anpassas utgående från barnens intressen och kompetens. Lärområdena är indelade i fem helheter. Lärområdena kan på olika sätt sammanlänkas med målen för mångsidig kompetens. En pedagogisk verksamhet som kombinerar och tillämpar lärområden gör det möjligt att granska och undersöka olika företeelser och fenomen i ett brett



perspektiv. Den centrala utgångspunkten för verksamheten är barnens frågor och intressen. Teman kan till exempel växa fram i samband med lekar, sagor, utflykter eller i spontana kommunikationssituationer mellan barn och personal samt i kommunikationen barnen emellan. Det sätt på vilket målen för lärområdena förverkligas varierar beroende på temat, situationen och hur barnen lär sig. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Pedagogiskt ansvar och stöd för barn

Läraren inom småbarnspedagogik har ansvar för planering, utvärdering och utveckling av pedagogiken på den avdelning hen leder. Läraren i småbarnspedagogik kommunicerar med barnet som behöver stöd och bidrar med **pedagogiska innehåll** som anknyter till barnets individuella mål. Läraren inom småbarnspedagogik har **ansvar för att barnets stödbehov bedöms och antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik**. Läraren **ansvarar för att stödformerna** (pedagogiska, strukturella och vårdinriktade), som planeras i samråd med specialläraren och andra sakkunniga. Föreståndaren för verksamhetsstället innehar även en aktiv roll i processen i egenskap av helhetsansvarig för det stöd som ges vid enheten. Det pedagogiska **ansvaret för ett barn med assistent innehas alltid av läraren inom småbarnspedagogik**. Specialläraren inom småbarnspedagogik deltar i bedömningen av stödbehovet enligt behov. Specialläraren kan även kalla in andra sakkunniga för att bedöma stödbehovet.

Stödet för barnet bedöms och planeras alltid individuellt och den lämpligaste stödnivån för barnet bestäms utgående från hur många olika stödformer som behövs och med hurdan kontinuitet (regelbundet, deltid eller heltid). Ifall de planerade stödformerna till sin omfattning utgör intensifierat stöd eller särskilt stöd, bör ett förvaltningsbeslut göras. Ett förvaltningsbeslut bör också göras om man konstaterar att barnet behöver stödtjänster (specialundervisning på deltid eller heltid, tolknings- och assistenttjänster samt hjälpmedel). **Läraren antecknar datumet för när barnet och vårdnadshavarna har hörts i barnets plan för småbarnspedagogik**. I samband med hörandet ska vårdnadshavaren informeras om vad ärendet gäller samt ges möjlighet att framföra sin egen åsikt om ärendet. Om barnet har två vårdnadshavare ska båda höras.

Samarbete

Samarbetet med vårdnadshavarna spelar en viktig roll inom småbarnspedagogiken. **Målet med samarbetet är att vårdnadshavarna och personalen förbinder sig att tillsammans främja att barnet växer, utvecklas och lär sig på ett sunt och tryggt sätt**. För att lyckas väl i samarbetet bör det bygga på förtroende, ömsesidig respekt och jämlik kommunikation. För att skapa ett ömsesidigt samarbete bör personalen vara aktiv och ta initiativ till att bygga upp en förtroendefull relation med varje vårdnadshavare. Den gemensamma diskussionen med vårdnadshavarna är särskilt viktig när barnets plan för småbarnspedagogik görs upp och senare utvärderas.